

Učitel matematiky

Josef Kubát

150. výročí vzniku Jednoty českých matematiků a fyziků

Učitel matematiky, Vol. 20 (2012), No. 2, 66–68

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/149535>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2012

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

150. VÝROČÍ VZNIKU

JEDNOTY ČESKÝCH MATEMATIKŮ A FYZIKŮ

JOSEF KUBÁT¹

Sto padesát let aktivní činnosti Jednoty českých matematiků je jistě dobrým důvodem důstojně si toto významné výročí připomenout, projít se historií, zhodnotit současný stav a představit cíle naší společnosti.

Je třeba vzdát hold studentům matematiky a fyziky Filozofické fakulty c.k. Karlo-Ferdinandovy univerzity, kteří v roce 1861 připravili návrh stanov *Spolku pro volné přednášky z matematiky a fyziky*. Stanovy byly potvrzeny c.k. místodržitelstvím 8. března 1862 a následně 28. března tohoto roku se konala ustavující schůze. A tak přesně na den si po 150 letech 28. března 2012 v pražském Karolinu připomeneme vznik *Jednoty českých matematiků a fyziků*, která patří mezi nejstarší existující učené společnosti nejen v českých zemích, ale i v Evropě. Hlavní cíle naší společnosti od jejího vzniku zůstávají v podstatě stejné. Zlepšovat výuku matematiky a fyziky na školách všech typů, připravovat učebnice matematiky a fyziky, odborné publikace, časopisy a vědecké monografie, motivovat žáky a studenty ke studiu přírodovědných a technických oborů, vyhledávat talenty a pečovat o ně, podporovat a rozvíjet matematiku a fyziku jako vědu. Jednota se po celou dobu existence stala centrem matematických a fyzikálních aktivit, spojovala a spojuje univerzitní profesory a vědecké pracovníky s učiteli, studenty a žáky středních a základních škol.

Jednota v průběhu svojí existence musela několikrát měnit svůj název. V roce 1869 byly potvrzeny nové stanovy Spolku s novým názvem Jednota českých matematiků. V roce 1912 přichá-

¹Tento článek je přetištěn z jubilejního almanachu vydaném u příležitosti oslav 150. tého výročí založení JČMF. Celý text almanachu je možno vidět na <http://jcmf.cz/sites/default/files/books/almanach.pdf>.

zejí další nové stanovy a změna názvu Jednota českých matematiků a fyziků. V následujícím roce 1913 je zřízen „Brněnský odbor JČMF“ a v roce 1921 je schválen nový název *Jednota československých matematiků a fyziků (JČSMF)*. „Bratislavský odbor JČMF“ byl zřízen v roce 1938, ale už následující rok 1939 přinesl nucenou změnu názvu na *Jednota českých matematiků a fyziků* a až od roku 1945 obnovuje Jednota svoji činnost znovu pod názvem *Jednota československých matematiků a fyziků*. Po rozdělení státu v roce 1993 vznikají *Jednota českých matematiků a fyziků (JČMF)* a *Jednota slovenských matematiků a fyziků (JSMF)*, které navazujíce na dlouhodobou společnou činnost v JČSMF spolu uzavírají dohodu o spolupráci. Úzké pracovní kontakty na seminářích a konferencích, společná péče o talentované studenty hlavně v souvislosti s koordinovanými programy matematické a fyzikální olympiády a dalšími soutěžemi pro středoškolské a vysokoškolské studenty, spolupráce na vědecké bázi, vydávání vědecko-popularizačních časopisů, to vše z minulosti zůstává i do budoucnosti.

Od samého počátku procházela Jednota nejen obdobími rozkvětu a úspěchů, ale i složitými obdobími plnými nejistot. Právě v těch složitých obdobích prokázala členská základna a zvláště pak mnoho předních funkcionářů odpovědnost, charakter a ohromné úsilí plnit vytčené cíle. Mezi nejsložitější období JČMF patří druhá světová válka, období po převratu v roce 1948 a období po Pražském jaru v roce 1968. Všem našim bývalým a současným členům, kteří někdy i za cenu osobních postihů obhajovali svá osobní a politická přesvědčení a zásadově tak bojovali o existenci JČMF, jakož i o rozvoj české matematiky a fyziky, patří náš upřímný dík a obdiv.

Velmi důležitým rysem naší společnosti je aktivita členské základny v rozsahu celé republiky, nevšední možnost ke komunikaci a setkávání lidí, které spojuje společný zájem o matematiku, fyziku a příbuzné obory. Tato žádoucí a důležitá komunikace probíhá na mnoha úrovních v pobočkách, sekcích, komisích, ve vědeckých společnostech, na konferencích, přednáškách, seminářích. Na všech těchto akcích jsou hlavními tématy matematika, fyzika, deskriptivní geometrie, informatika, jednotlivé vědecké disciplíny

těchto oborů, vzdělávání, péče o budoucí odborníky.

Je velmi potěšitelné, že od samého vzniku soutěže Matematická olympiáda v roce 1951 a soutěže Fyzikální olympiáda v roce 1959 se Jednota stává odborným garantem těchto soutěží a přispívá tak ke zvyšování zájmu žáků a studentů o matematiku, fyziku, přírodovědné a technické obory. Podporuje a vyhledává talenty, budoucí úspěšné vysokoškolské studenty, budoucí odborníky na vysokých školách a ve vědeckých ústavech.

Pro mě osobně je velkou ctí a potěšením, že právě v současném čtyřletém funkčním období 2010-2014, ve kterém si připomínáme 150. výročí JČMF, jsem dostal důvěru být předsedou naší společnosti. Je mojí milou povinností poděkovat všem členům, kteří po celou dobu její existence se významnou měrou, ale třeba i jen svojí osobní členskou sounáležitostí, přičinili o to, že Jednota stále existuje a aktivně žije. Tento almanach stručně ilustruje její bohatou a pestrou historii i současnost JČMF s výhledem do budoucna; není to výčet všech jejích úspěchů a aktivit.

Do dalších let přeji Jednotě českých matematiků a fyziků posilování členské základny a aktivity, mnoho dalších úspěchů v oblasti vědecké i vzdělávací.

RNDr. Josef Kubát

předseda JČMF

e-mail: predseda@jcmf.cz